

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Сучасний світ характеризується швидким розвитком цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту (ШІ). Вперше термін "штучний інтелект" був запропонований у 1956 році Джоном Маккарті на конференції в Дартмуті, що вважається початком офіційного становлення цієї галузі. Використання ШІ в освіті відкриває нові можливості для вдосконалення навчального процесу, зокрема у вивченні іноземних мов. Завдяки алгоритмам машинного навчання та обробки природної мови студенти можуть отримувати персоналізований досвід навчання, доступ до інтерактивних платформ, автоматизованого аналізу мовлення та письма. Проте, поряд із значними перевагами, впровадження штучного інтелекту у мовну освіту супроводжується певними викликами, зокрема етичного, технологічного та педагогічного характеру.

Метою дослідження є аналіз можливостей та викликів, пов'язаних із застосуванням штучного інтелекту у навчанні іноземних мов, а також оцінка його ефективності та перспектив розвитку в цій сфері. Дослідження також прагне визначити найкращі практики використання ШІ у навчанні мов та окреслити майбутні напрями вдосконалення це технологій.

Основними завданнями дослідження є: дослідити сучасні технології штучного інтелекту, що використовуються у навчанні іноземних мов, визначити основні переваги застосування ШІ у викладанні мов, оцінити ризики та обмеження впровадження ШІ в освітній процес, проаналізувати практичні кейси використання штучного інтелекту у навчальних закладах, розглянути перспективи розвитку цієї технології та можливість її інтеграції у традиційні методики навчання.

Тема застосування ШІ в освіті є важливою та активно досліджуваною. Вивчення різних аспектів використання цих технологій у навчальному процесі представлено в працях Я. Литвиненка, А. Дубчака, та В. Дем'яненка які аналізують переваги, ризики та адаптивне навчання. ШІ також розглядається як мультимодальна лінгводидактична система в роботах А. Банарцевої та О. Єлісеєвої, а Лі Вей-хуа акцентує увагу на важливості мультимодальності для вивчення іноземних мов. Загальні аспекти використання ШІ в освіті висвітлюють В. Грицишин, А. Шевченко, та Г. Андрощук.

Штучний інтелект змінює підхід до навчання іноземних мов, надаючи нові можливості для адаптивного навчання та інтерактивної практики. Ось кілька прикладів того, як технології ШІ використовуються для покращення ефективності мовного навчання [2].

Штучний інтелект створює можливості для розробки навчальних програм, які пристосовуються до кожного учня індивідуально. Це дозволяє більш ефективно використовувати час і ресурси, оскільки ШІ аналізує не лише поточний рівень знань студента, а й його прогрес, слабкі місця, а також стилі навчання. Наприклад, якщо учень показує слабкі результати в певній темі, система може збільшити кількість завдань з теми або змінити їх формат. Крім того, завдяки цьому процесу ШІ може оптимізувати темп навчання для кожного учня, створюючи баланс між викликами і досягненнями, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Системи ШІ, такі як Grammarly або LanguageTool, значно полегшують роботу викладачів, дозволяючи автоматично перевіряти граматику, орфографію та стиль. Вони можуть оцінювати не лише правильність використання мовних правил, а й пропонувати покращення в стилі написаного тексту, щоб зробити його більш читабельним та зрозумілим. Для студентів це зручний інструмент, адже вони можуть отримати зворотний зв'язок негайно і самостійно працювати над помилками без додаткових затримок. Однак важливо зазначити, що ці системи поки що не здатні замінити повністю

людське судження щодо контексту і творчих аспектів письмового завдання.

ІІІ-асистенти, як Duolingo або ChatGPT, можуть стати важливими інструментами вивчення мов завдяки можливості практикувати мовлення через реальні діалоги. Вони не лише імітують розмови, але й адаптуються до індивідуальних помилок студента. Наприклад, якщо здобувач робить помилки в словосполученнях чи в граматиці, чат-бот може запропонувати коригування та пояснення, що дозволяє студентам самостійно вчитися на своїх помилках у реальному часі. Це особливо корисно для тих, хто не має можливості постійно спілкуватися з носіями мови або відвідувати мовні курси.

Сучасні додатки, такі як ELSA Speak, не тільки допомагають виправляти вимову, але й дозволяють користувачам отримувати детальний зворотний зв'язок щодо їхнього акценту. Ці додатки використовують алгоритми розпізнавання мови, які можуть точно визначити, які звуки або інтонації потрібно покращити. ІІІ аналізує частоти та точність вимови в реальному часі, пропонуючи користувачеві спеціалізовані вправи для вдосконалення артикуляції. Це дає можливість кожному учневі працювати в своєму темпі, практикуючи ті аспекти вимови, які потребують найбільше уваги. Згодом, це може привести до значного покращення інтонації, чіткої вимови та зменшення акценту, що робить комунікацію більш зрозумілою і природною.

Моделі машинного перекладу, такі як Google Translate або DeepL, значно покращилися за останні роки і можуть надавати високоякісні переклади навіть складних текстів. Крім того, інструменти автоматичних субтитрів, як наприклад YouTube або Zoom, допомагають забезпечити доступність контенту для людей з обмеженими можливостями слуху або тих, хто вивчає іншу мову. Попри те, що ці інструменти можуть бути надзвичайно корисними, вони все ще мають певні обмеження, особливо в передаванні контексту, емоційного забарвлення та культурних нюансів.

Тому інколи такі переклади можуть бути неточними або спотворювати значення, що важливо враховувати при роботі з текстами, що потребують глибокого розуміння [2, с. 182].

Попри значний потенціал штучного інтелекту у навчанні іноземних мов, його впровадження стикається з кількома серйозними викликами.

ШІ, хоч і є потужним інструментом для автоматизації процесів навчання, не здатен відтворити всю глибину живого спілкування між викладачем і студентом. У реальному класі викладач не лише передає знання, але й допомагає студентам розвивати критичне мислення, розуміти культурні нюанси мови, а також підтримує мотивацію та емоційний зв'язок. Емоційний інтелект викладача є важливим компонентом навчального процесу, оскільки він дозволяє налаштувати індивідуальний підхід до кожного студента, розпізнати його емоційний стан і потреби. ШІ, хоча і здатен аналізувати рівень знань та надавати рекомендації, не може замінити взаємодію з людиною, яка може відчувати емоційний контекст навчання і підтримати студента у процесі. Системи машинного перекладу, такі як Google Translate або DeepL, хоча і є надзвичайно корисними для швидкого розуміння текстів, мають певні обмеження. Вони можуть не завжди точно передавати складні граматичні конструкції або контекстуальні нюанси, що особливо важливо при вивченні іноземних мов. Наприклад, одна й та сама фраза може мати різні значення залежно від контексту, а ШІ може не завжди розпізнати ці тонкощі. Крім того, машинні системи не враховують культурні та соціальні аспекти мови, що також може призвести до помилок у перекладі, особливо в складних чи ідіоматичних виразах. Це підкреслює важливість живого спілкування з носієм мови, що є необхідним для досягнення високого рівня володіння мовою [3, с. 168].

ШІ є потужним інструментом для автоматизації стандартних завдань, таких як перевірка граматики чи переведення текстів. Проте, коли мова йде про розвиток творчих навичок, таких як написання есе, участь у

дискусіях чи створення власних текстів, алгоритми ШІ мають обмеження. Вони можуть бути ефективними у визначених шаблонах або стандартних ситуаціях, але вони не здатні замінити креативний підхід викладача, який стимулює критичне мислення, вчить студентів розглядати різні точки зору і створювати унікальні роботи. У творчому процесі важливо не лише оцінювати правильність використання мови, але й заохочувати новаторство, інновації та особистий стиль, що потребує людської інтервенції. Ці виклики вказують на те, що хоча ШІ може значно полегшити процес вивчення іноземних мов і зробити його більш ефективним, він не здатен повністю замінити традиційне навчання, яке включає взаємодію між студентами та викладачами. ШІ є інструментом, який доповнює, але не замінює, важливу роль людини в освітньому процесі.

Штучний інтелект має значний потенціал для трансформації навчання іноземних мов, надаючи нові можливості для адаптивного та інтерактивного навчання, а також оптимізації процесу зворотного зв'язку. Однак, незважаючи на всі переваги, його застосування стикається з численними викликами, включаючи етичні питання, обмеження в контекстуальному розумінні та відсутність емоційної підтримки, яку можуть надати викладачі. Тому ШІ слід розглядати як доповнення до традиційних методів навчання, а не як повну заміну живого спілкування та творчого підходу в навчальному процесі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Калько Р. М., Декусар Г. Г., Лагун К. Д. Теоретичні та практичні засади використання методів штучного інтелекту при вивченні іноземних мов ЗВО. Наукові записки. Серія: Філологічні науки, (208), 2024. 181–187. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-208-25>

2. Примаченко І. Штучний інтелект в освіті: можливості, виклики та перші кроки великої адаптації. Українська правда. Життя. [Електронний ресурс] URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2023/08/04/255650/> (Дата

звернення: 25.02.2025).

3. Schmidt, Torben & Strasser, Thomas. Artificial Intelligence in Foreign Language Learning and Teaching: A CALL for Intelligent Practice. 33. 2022. P. 165-184.

4. Nykon Yu. Essentials of Artificial Intelligence for Language Learning. Intellias. [Electronic resource] URL: <https://intellias.com/how-ai-helps-crack-a-new-language/> (Date of access: 08.03.2025).